

VOLKSBELANG

Jaargang 128 - nummer 3 - maart 2007 - maandblad

Stille hoop in Congo

Hoewel de bevolking opnieuw hoop koestert en het land zich op het vlak van de mobiliteit en de economie ietwat herstelt, gaat het met het regime van de Congolese president Kabila de verkeerde kant op.

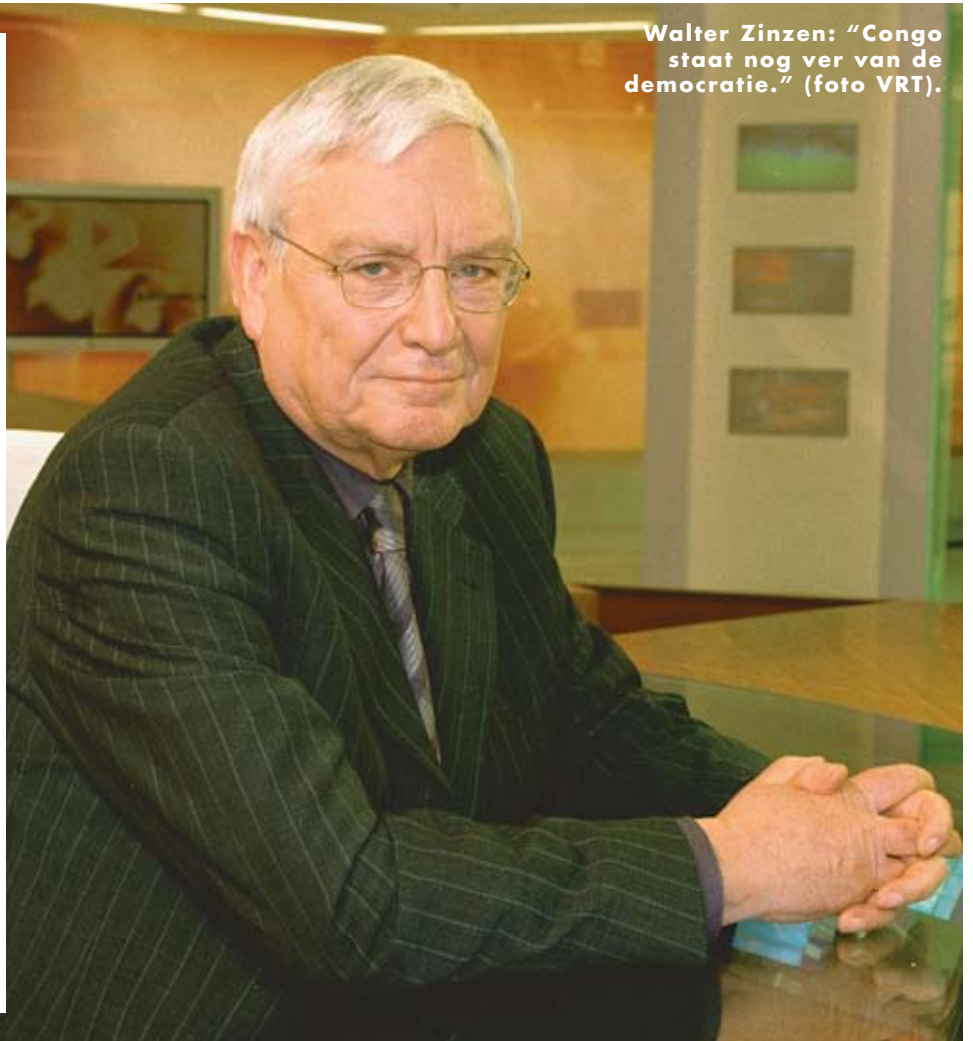
Dat is de stelling van gewezen VRT-journalist Walter Zinzen. Hij maakte voor het Liberaal Vlaams Verbond een uitgebreide analyse van de toestand in de voormalige Belgische kolonie.

Zinzen is van mening dat Congo nog ver staat van een echte democratie. Er zijn streken waar de rust onder de bevolking is weergekeerd, maar de corruptie tiert nog welig en het onveiligheidsprobleem, vooral door oorlogen met buurlanden, blijft groot.

Zinzen is dan ook bijzonder terughoudend tegenover mogelijke bezoeken van koning Albert aan Congo. 'Dit zou een slecht signaal zijn', zegt hij. Wel zou het nuttig zijn dat minister van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht naar Congo gaat.

Lees blz. 3

Walter Zinzen: "Congo staat nog ver van de democratie." (foto VRT).

Pioniers voor Europa

Dit jaar vieren wij de 50ste verjaardag van het Verdrag van Rome, waarin de Europese Economische Gemeenschap werd opgericht. Maar het democratisch deficit van de werking van de Europese instellingen is schrijnend. De burger voelt zich niet betrokken bij de werking van een bestuursniveau dat nochtans de krijtlijnen trekt van het concreet politiek beleid op nationaal niveau. Er zijn opnieuw Europese pioniers nodig.

Lees blz. 9

VAN DE REDACTIE
De virtuele politiek

/2

INTERVIEW
Paul De Grauwe en het einde van de industrie

/6

BOEKEN
Ingrid Vander Veken schrijft
Dubbelspoor

/11

Virtuele politiek

De links-liberaal Koen T'Sijen van de politieke partij Spirit heeft als eerste Vlaamse politicus de wereld van de virtuele politiek betreden door mee te doen aan het computerspel 'Second Life'. Andere partijen zijn geïnteresseerd om in zijn voetsporen te treden. Second Life is een driedimensionale wereld waarin mensen een ideale versie van hun leven maken en zich in een complete fantasie uitleven. De bezoeker creëert zelf zijn personage (avatar) met een eigen karakter, en bouwt een eigen bestaan op, vaak in een subcultuur. Volgens recente gegevens telt Second Life meer dan 5 miljoen geregistreerde gebruikers. In België is het spel nog niet zo populair.

Politici maken al enkele jaren gebruik van het internet om hun politieke boodschap te slijten. Ze plaatsen nu zelfs filmpjes met hun toespraken of interviews op de videowebsite YouTube. Zonder dit mediamiddel was er bijvoorbeeld geen sprake geweest van de hype rond de Waalse politicus Michel Daerden. We willen niet zo ver gaan om te beweren dat het internet onontbeerlijk is om verkiezingen te winnen. Ruim de helft van de Belgen is niet actief op het internet. Maar wie niet op de digitale kar springt, zal toch een belangrijk kiespubliek niet optimaal bereiken. In de Verenigde Staten wordt nu al voorspeld dat de mate waarin presidentskandidaten zich manifesteren op het internet voor winst of verlies zal zorgen. In onze contreien heeft elk politicus die zichzelf respecteert, een website, verspreidt een nieuwsbrief en correspondeert met e-mails.

“Een politieke boodschap op internet moet geloofwaardig blijven.”

Er is dus niets mis met politiek en internet. Het internet kan snel een pak mensen bereiken. Het kost veel minder dan het uitgeven van dure brochures en folders. Bovendien is er snelle interactie mogelijk via websites, e-mailverkeer en het chat-

ten. Ook de overheid heeft met het e-governement een nieuw kanaal gevonden om burgers op de hoogte te brengen van regels en wetten, en dit met veel minder paperassen. Die beweging is niet meer tegen te houden. Indien de politiek op een niet al te opdringerige manier met het internetmedium als campagnetool omgaat, kan het een wezenlijke bijdrage leveren tot een goede communicatie tussen kiezer en politicus.

Er is wel één belangrijke voorwaarde: of een politieke boodschap nu via het internet of via geschreven en gedrukte media verspreid wordt, hij moet steeds geloofwaardig, eerlijk en oprecht blijven. Daarom bestaat het gevaar bij initiatieven zoals dit van T'Sijen, dat een virtuele politieke wereld wordt opgebouwd, waar burgers een verkeerd beeld krijgen van de politici, met loze en onrealistische beloftes overladen worden, met voorstellen waar u en ik in het dagelijks leven geen stap mee vooruit kunnen. De maakbare samenleving als ultieme uitdaging voor de naar meer macht hunkerende politicus? Dit soort van spelletjes zou zich dan ook wel eens tegen de politiek kunnen keren en veel gefrustreerden achter zich laten.

T'Sijen geeft het voorbeeld van een illegaal gezin dat in het echte leven geen regularisatie kreeg, maar in Second Life door hem geregulariseerd werd. Wat is nog echt, wat is fictie? Gaan verongelijkte burgers straks in Second Life hun gelijk halen? En met dit gelijk opnieuw naar het echte leven stappen om alsnog hun gelijk te halen?

Zolang de politicus op een eerlijke manier omgaat met internet, is er niets aan de hand. Het internet zal hoe dan ook tot een verdere personalisering en emotionalisering van de politiek leiden. Weblogs waar politici hun hart uitstorten, persoonlijke video-opnames, indringende fotoreportages en pakkende verhalen. Het is een evolutie die niet zonder vragen kan blijven.

VOLKSBELANG

wordt uitgegeven door
de vzw **Liberaal Vlaams Verbond,**
Stichting Vanderpoorten

Verantwoordelijke uitgever:
Bert Cornelis,
Kard. Mercierlaan 63,
3001 Leuven

Hoofdredactie:
Bert Cornelis Bert@Reflextc.be

Vormgeving:
Ilde Cogen ilde.cogen@vld.be

Secretariaat:
Luc Pareyn - Liberaal Archief
Kramersplein 23 - 9000 Gent
tel. 09/221.75.05 - fax:
09/221.12.15
www.liberaalarchief.be
luc.pareyn@liberaalarchief.be

“Het gaat de verkeerde kant op in Congo”

Gewezen VRT-journalist Walter Zinzen is van mening dat het in Congo na de verkiezingen toch de verkeerde kant opgaat. Dat zei hij tijdens een uitzending voor het Liberaal Vlaams Verbond.

Zinzen is vooral bij de openbare omroep bekend als verslaggever, presentator en eindredacteur van het Journaal, Panorama en TerZake. Van 1992 tot 2002 was hij chef Duiding. Hij stond bij de politieke wereld bekend als gevreesd interviewer en vlijmscherp observator. In zijn laatste jaren bij de VRT was hij presentator en eindredacteur van het interviewprogramma op zaterdagavond dat zijn naam droeg.

Walter Zinzen: een bezoek van de Koning aan Congo zou een verkeerd signaal zijn (foto VRT).

Als verslaggever maakte hij tal van reportages in Afrika waarvoor zijn liefde ontstond toen hij drie jaar les gaf in Lubumbashi. Tegenwoordig schrijft hij opmerkelijke opiniestukken. Zo veroordeelde hij onlangs nog scherp de intentie van minister van Defensie André Flahaut om de Congolese president Kabila een eredoctoraat van de Koninklijke Militaire School in Brussel toe te kennen onder de titel “Is Flahaut gek geworden?”. Hij verzette zich tevens tegen een bezoek van koning Albert aan de voormalige Belgische kolonie. Zinzen schetste de evolutie in Congo sinds 1990 toen toenmalig president

“De kapitein van het schip is veranderd, maar de bemanning bleef dezelfde.”

Mobutu het einde van de dictatuur aankondigde. Daarop vonden in Lubumbashi rellen met studenten plaats. Over het aantal doden is er nooit uitsluitsel gekomen. De Belgische regering maakte toen wel een einde aan de betrekkingen en de ontwikkelingshulp werd opgeschort. Pas in 2000 werden de relaties hersteld.

De toenmalige gebeurtenissen vertonen aldus Zinzen enige gelijkenis met wat er enkele weken terug in Congo gebeurde. Er vielen opnieuw doden, vooral vrouwen en kinderen. Maar de Belgische regering reageerde niet met een terugtrekking, stelt Zinzen vast. Integendeel, vooral Franstalige politici, met minister Flahaut op kop, steunen Kabila. Toch is niet alles pessimisme in Congo.

Er zijn verkiezingen geweest, het volk gelooft in zijn land. De spoorwegen functioneren opnieuw en de economische activiteit hervat. In de scholen wordt er weer les gegeven.

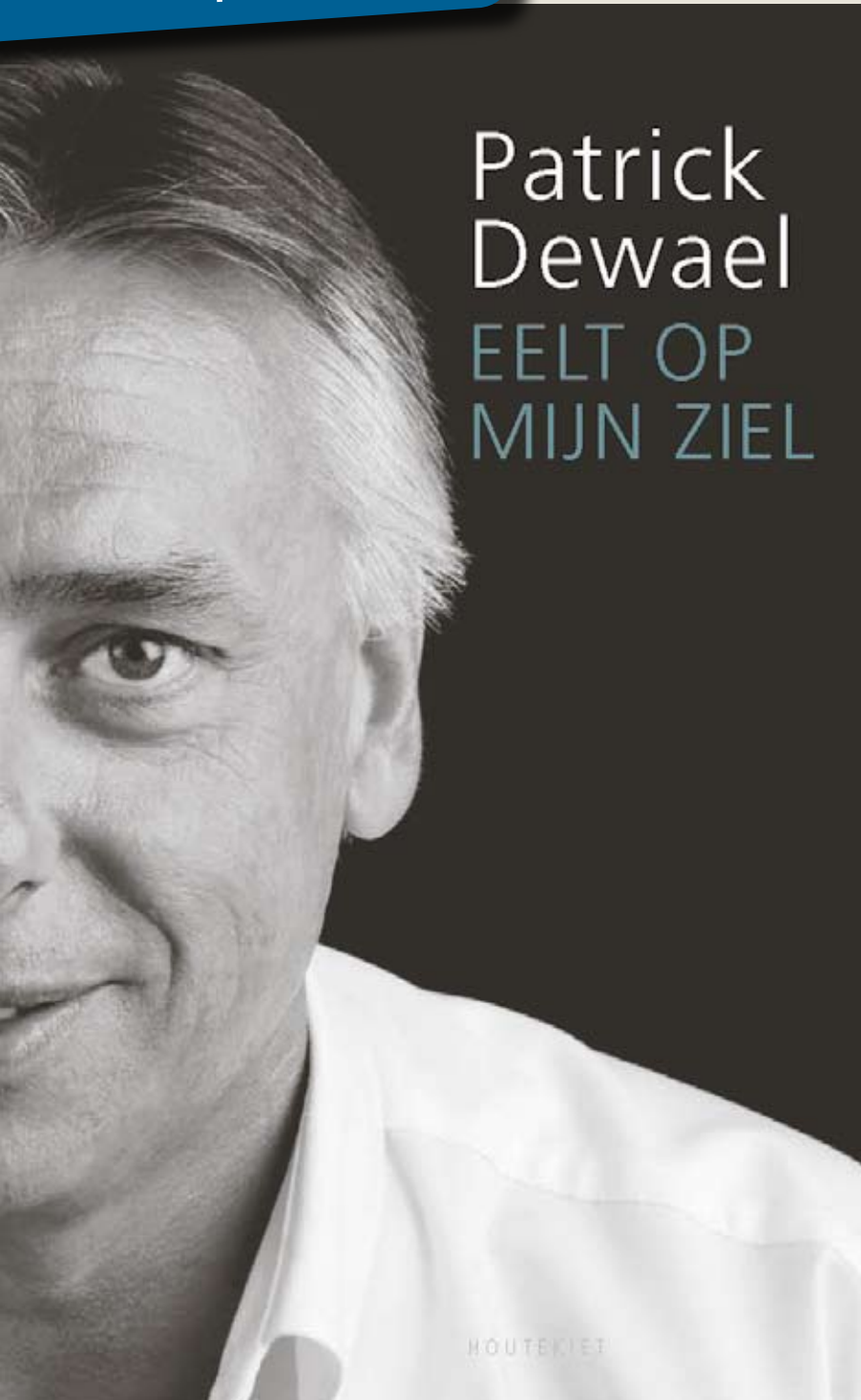
Corruptie

Wel tiert de corruptie nog welig. Zo weet Zinzen dat de Senaat via omkoping werd samengesteld en oude Mobutisten opnieuw in de instellingen slopen. “De kapitein van het schip is veranderd, maar de bemanning bleef dezelfde”, aldus Zinzen. “De vrees is daarom groot dat men terugkeert naar een eenpartijstaat met als bijkomend probleem dat de oppositie de voorbije periode niet echt aan geloofwaardigheid heeft gewonnen.”

De rellen van de voorbije weken beschouwt Zinzen als een keerpunt. Congo heeft met twee fundamentele problemen af te rekenen: de corruptie en de onveiligheid. Corruptie is een constant gegeven in de Congolese geschiedenis. De onveiligheid wordt vooral in de hand gewerkt door de oorlogen met buurlanden, zoals Rwanda en het mislukken van de integratie van de oude milities in het geregeld Congolees leger. Op de vraag of de Koning naar Congo moet, antwoordt Zinzen zeer formeel ‘neen’. “Om een democratisch regime te steunen, moet er eerst democratie zijn. En die is er nog lang niet. Een bezoek van Albert zou, zoals bij vorige bezoeken van Boudewijn, een slecht signaal zijn.”. Zinzen is wel van mening dat een bezoek van de minister van Buitenlandse Zaken, voor wiens beleid Zinzen veel respect betoont, wel nuttig kan zijn. Hoe de toekomst er uiteindelijk voor Congo uit ziet, is moeilijk in te schatten, aldus de gewezen VRT-journalist.

Tussen de wet en het geweten

Patrick Dewael schrijft
'Eelt op mijn ziel'

Patrick Dewael schrijft vrijuit over de ingrijpende hervormingen bij politie en de problematiek van de illegalen, maar laat zijn licht ook schijnen op justitie. Verder besteedt hij een uitgebreid hoofdstuk aan de multiculturele samenleving en het probleem van de migratie. In een laatste hoofdstuk ontplooit hij zijn visie op het zinloos geweld uit de voorbije periode en roept iedereen op om zijn verantwoordelijkheid te nemen en alle vormen van geweld te bestrijden.

Mokerslag

In zijn verantwoording valt duidelijk op dat Dewael reeds als jong advocaat gefascineerd was door veiligheid en recht. Maar gaandeweg ondervond hij dat hij via de politiek meer mensen kon helpen dan als advocaat. Het politieke virus groeide tijdens zijn studententijd. Daar organiseerde hij als lid van het Liberaal Vlaams Studentenverbond aan de VUB onder meer een congres over het rechtssysteem. In 1980 ging hij als kabinetsmedewerker aan de slag bij toenmalig minister van Justitie en zijn oom Herman Vanderpoorten. Daar ondervond Dewael al dat het niet gemakkelijk was om politie en gerecht te hervormen. Die hervormingen kwamen er wel na de affaire Dutroux, een periode die in het beklievende hoofdstuk 'De hel van Marcinelle' bijzonder gedetailleerd en indringend wordt omschreven. Dewael was lid van de commissie naar het onderzoek van de vermoorde en vermiste kinderen. Een aangrijpende passage is het moment waarop Dewael zich, samen met het andere commissielid Renaat Landuyt tijdens een bezoek van de commissie aan het gruwelhuis van Dutroux in Marcinelle laat opsluiten in de kooi waar Julie en Melissa de hongerdoed stierven. Dewael schrijft dat dit moment hem als een mokerslag heeft getroffen. De commissie-Dutroux kende een moeizame landing, zo weet Dewael, omdat sommige commissieleden niet geneigd waren om politie en gerecht verregaand te hervormen. De VLD die vanuit de oppositie de regering Dehaene wilde steunen in de hervormingen, voelde zich daardoor bekocht. Enkel de ontsnapping van Marc Dutroux op 23

Vicepremier en minister van Binnenlandse Zaken Patrick Dewael schrijft in zijn zopas verschenen boek 'Eelt op mijn ziel' (*) dat het departement Binnenlandse Zaken één van de moeilijkste is in een regering. In de loop van de voorbije vier jaar moest Dewael tal van moeilijke beslissingen nemen in diepmenselijke dossiers van vluchtelingen en asielzoekers. Aan de ene kant was er de wet die hij moest naleven, aan de andere kant zijn persoonlijk geweten. Een situatie waarvan men eelt op de ziel krijgt.

april 1998 leidde uiteindelijk tot een doorbraak: de goedkeuring van het Ocotopusakkoord dat de hervormingen van gerecht en politie definitief inzette.

Wetstraat 2

Na de verkiezingsoverwinning van de VLD in 2003, Dewael was sinds 1999 minister-president in de Vlaamse regering, kreeg hij de kans om minister te worden in de tweede federale regering van Guy Verhofstadt. Een emotioneel moment voor Dewael, want hij kreeg de sleutels in handen van de Wetstraat 2 waar het kabinet van Binnenlandse Zaken is gevestigd. Aan de ingang van het kabinet hangt er een groot paneel met daarop de namen van twee van zijn voorgangers, zijn grootvader langs moederszijde Arthur Vanderpoorten en zijn oom Herman Vanderpoorten, de vader van Marleen. "Na het bekijken van hun namen op die plaat voelde ik me na al die jaren thuishkomen", schrijft Dewael. Maar onderhand ondervond Patrick Dewael dat Binnenlandse Zaken ook een echt 'crisisdepartement' is. Al tijdens de eerste uren van zijn ministerschap werd hij geconfronteerd met hongerstakende asielzoekers. Het asioldossier zal voor hem nadien een belangrijk agendapunt blijven. Dewael trok hierin vanaf de eerste dag een duidelijke lijn: toegeven aan dergelijke acties is uitgesloten.

Geslaagde politiehervorming

In het hoofdstuk over de politiehervorming toont de minister aan dat de politie de voorbije jaren een gezicht heeft gekregen en het vertrouwen van de Belgen in de politie is gestegen. De samenwerking binnen de politiestructuur tussen federale en lokale politie werkt, politieagenten kunnen meer de straat op

omdat ze ontlast worden van administratieve taken en de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit is opgedreven. Wel geeft Dewael aan dat we zorg moeten blijven besteden aan de basispolitiezorg (waardering van de wijkagent) en op Europees vlak de samenwerking tussen de lidstaten moeten versterken. Inzake de terreurbestrijding waarschuwt hij er voor dat de fundamentele rechten en vrijheden moeten gevrijwaard blijven. Ook is hij niet te vinden voor het bewapenen van burgers die met geweld te maken hebben, zoals bijvoorbeeld juweliers.

Dewael geeft verder een analyse van de vraag hoe het met justitie zo ver is kunnen komen. Daarvoor zijn vele redenen. Eén daarvan is dat justitie jarenlang voor ministers maar een bijbaan was. Ze combineerden het departement vaak met economie of buitenlandse handel. Dewael ontkent niet dat er stappen voorwaarts zijn gezet (slachtofferhulp en correcte benoemingen van magistraten) maar wijst zeer uitgesproken op twee kankers: het vervolgingsbeleid en het strafuitvoeringsbeleid. In het bijzonder vraagt hij dat de volgende federale regering werk zou maken van de bouw van meer gevangeniszellen en het beroep doen op alternatieve straffen. In het hoofdstuk over de multiculturele samenleving wijst Dewael nogmaals op de rechten en de plichten in het verhaal. Vrijheid van meningsuiting, de scheiding van kerk en staat, het recht op zelfbeschikking en de gelijkwaardigheid van man en vrouw zijn grondrechten die door alle geloofsovertuigingen moeten gerespecteerd worden.

Humaan en correct asielbeleid

Geen enkel beleidsdomein op Binnen-

landse Zaken bezorgde Dewael zoveel eelt op zijn ziel als het asielbeleid. Dewael blijft pleiten voor een humaan en correct asielbeleid en geeft een gedetailleerd overzicht van de nieuwe asielwet. Niet onbelangrijk is dat het aantal asielaanvragen door deze volgehouden politiek de voorbije jaren spectaculair is gedaald. Een algemene regularisatie wordt afgewezen omdat dit voor een groot aanzuigefect in ons land zou zorgen.

Ten slotte breekt de minister nogmaals een lans voor een gecontroleerde, economische migratie, meer ontwikkelingshulp en een Europese aanpak van illegale migratie.

Het laatste hoofdstuk 'Luna on my mind', verwijzend naar het tweejarige meisje dat in Antwerpen op straat werd neergeschoten, belicht het fenomeen van het blind geweld. 'Wat we ook doen, een volkomen veilige samenleving zullen we nooit verkrijgen. De overheid kan tevens niet alleen voor meer veiligheid zorgen. Dit is een taak van ons allen', schrijft Dewael. Maar hij is niet pessimistisch als hij bijvoorbeeld ziet wat een succes het vrijwilligerswerk oplevert, of evenementen zoals de 0110-concerten. Dewael doet een oproep aan alle verantwoordelijken om niet aan de kant te blijven staan en opnieuw warmte in de samenleving te brengen.

B.C.

(*) Patrick Dewael, Eelt op mijn ziel. Uitg. Houtekiet. Amsterdam, Antwerpen, 2007. 180 blz.; 16,50 euro. Eerder schreef hij **De warme hand, Vooruitzien, Wederzijds Respect** en **Het Vlaams Manifest**.

“Kwaliteit van menselijk kapitaal verbeteren”

In zijn nieuw boek ‘Waar gaat het naartoe met onze economie?’ legt de Leuvense econoom en professor Paul De Grauwe op een eenvoudige manier uit wat de invloed is van de globalisering op onze economie en, breder, op de maatschappij. ‘Het boek zal zeker bijdragen tot het wegwerken van het gebrek aan basiskennis over de economie in het algemeen en over de globalisering in het bijzonder’, zo zegt De Grauwe in een interview.

“De tewerkstelling in de Belgische industrie gaat sinds de jaren zeventig gestaag achteruit”, zo weet De Grauwe, “maar de industriële productie zélf is constant gebleven en sinds begin jaren negentig zelfs licht toegenomen. Dit is te vergelijken met wat er met de landbouw-industrie gebeurd is. Ook hier is de tewerkstelling dramatisch afgenomen, terwijl de productie toegenomen is. De productiviteitsstijging in de landbouw heeft dit scenario mogelijk gemaakt en dat is net hetzelfde voor de industrie. De productiviteitsstijging in de industrie bedroeg in de jaren '90 gemiddeld 2,6% per jaar. Deze productiviteitsstijging zorgt ervoor dat je evenveel kan produceren met minder arbeidsinput en dus daalt de tewerkstelling. Dit is een trend die zich nog zal verder zetten.”

Maar het tewerkstellingsverlies zal volgens u opgevangen worden door meer jobs in de dienstensector?

De Grauwe: “Juist. En dat is eigenlijk al gebeurd in het verleden: in de laatste

30 jaar is het verlies van industriële jobs (-600.000) volledig gecompenseerd door nieuwe jobs in de dienstensector (+600.000, exclusief de overheid). Ook delen van de dienstensector zullen onder druk komen te staan: de klassieke visie dat enkel de verhandelbare goederensector onderhevig is aan internationale concurrentie is niet meer up to date. De nieuwe informatietechnologie heeft het immers mogelijk gemaakt om nieuwe banden te leggen tussen

landen waar dat vroeger niet mogelijk was. Dat betekent echter niet dat de volledige dienstensector onderhevig is aan internationale concurrentie; 67% van de dienstensector is volgens een Amerikaanse studie niet verhandelbaar. Het gaat dan vooral over sectoren waar het persoonlijk contact van doorslaggevend belang is. Ook de overheidssector blijft buiten schot.”

Toch is nog één derde van de

dienstensector wél onderhevig aan internationale concurrentie.

"Ja, rekening houdend met het feit dat de dienstensector voor 75% van alle jobs zorgt, gaat het om een kwart van alle jobs. Dat is niet min. Paradoxaal genoeg zijn vele echt laaggeschoolde jobs beter beschermd dan de zogenaamde midden jobs. De poetsvrouw, de kapper, de nachtwaker, de kelner of vuilnisophaler concurreren niet met arbeiders in lageloonlanden."

Wat is het gevolg van dit alles voor de overheid?

"De overheid kan de tewerkstellingscreatie niet sturen, maar kan wel een omgeving creëren waarin dit gemakkelijk kan. Dit moet gebeuren door de kwaliteit van menselijk kapitaal te verbeteren en door creativiteit te stimuleren. Als we daarin slagen, ziet de toekomst er rooskleurig uit. Immers, globalisering creëert dan minstens evenveel jobs als ze er vernietigt."

In een interview zegt u dat de economie ten dienste moet staan van het geluk van de mens en dat de overheid daar dan ook rekening mee moet houden. Maar is het wel aan de overheid om te zeggen hoe mensen gelukkig moeten worden?

"Het is niet mijn bedoeling om te pleiten voor een overheid die zegt wat mensen moeten doen om gelukkig te worden. We zouden dan immers snel verglijden naar een totalitaire maatschappij. Waar het mij om gaat is het groeifetisjisme waar veel Europese beleidsmakers aan lijden. Daarbij worden de Verenigde Staten als grote voorbeeld aangehaald en wil men dezelfde groei halen. Ten eerste gaat men voorbij aan het feit dat de economische groei in de VS vooral gedragen wordt door het feit dat werknemers er meer uren werken per week en door hun demografische toename: er wordt dus gewoon meer gewerkt, waardoor het BNP uiteraard groeit. Ten tweede is er geen correlatie tussen inkomen en geluk, vanaf dat men een bepaald inkomen bereikt heeft. En dat minimuminkomen ligt vrij laag: Co-

lombia heeft een inkomen per persoon dat vijf keer lager ligt dan België, maar hun geluk is van hetzelfde niveau als in België. De overheid moet dus een kader creëren waarin het mogelijk is om gelukkig te worden en dat is iets anders dan zeggen wat de mensen moeten doen om gelukkig te worden."

U bent tegen de subsidiëring van jobs in de industriële sector, zoals is gebeurd bij Volkswagen. Maar is dat geen goede manier om de tewerkstellingsafbraak in de industrie meer geleidelijk te laten verlopen zodat men meer tijd heeft om zich aan te passen?

"Het is inderdaad zo dat de tewerkstellingsafbraak in de industrie in schokken verloopt. Op een bepaald moment stelt men vast dat er een overschot is aan arbeidskrachten en dan moet het bedrijf herstructureren. Het zou dus beter zijn als dit proces wat geleidelijker kan verlopen. Alleen, dat kost geld en de basisreflex van een econoom is om zich af te vragen of dat geld niet beter kan gebruikt worden, om bijvoorbeeld meer omscholing te voorzien."

In uw boek schrijft u dat de lonen nog 10 tot 20 jaar onder druk zullen blijven staan. Kapitaal, daarentegen, zal beter vergoed worden. Twintig jaar is lang en zal dit niet leiden tot een duale maatschappij?

"Het feit dat de laatste 20 jaar het aantal loonarbeiders ongeveer verdubbeld is, betekent dat de verhouding kapitaal/arbeid dramatisch veranderd is. Kapitaal wordt namelijk niet zo snel opgebouwd en dat proces zal inderdaad nog 10 tot 20 jaar blijven duren. Doordat kapitaal relatief schaars is, zal dat dan ook beter vergoed worden. En twintig jaar is eigenlijk helemaal niet lang. Ten tijde van de crisis in de jaren zeventig zagen wij de toekomst ook allemaal zeer somber in, maar die tijden liggen nu lang achter ons. Maar het klopt dat we naar een meer ongelijke maatschappij gaan en dat kan een gevolg hebben voor de politieke stabiliteit zoals we die tot nu gekend hebben."

In uw boek pleit u voor een ander beleid ten aanzien van de universiteiten. Wat is er dan zo slecht aan het huidige beleid?

"Men wil in Europa topuniversiteiten die ook toegankelijk moeten zijn voor alle studenten. Die twee gaan niet samen. Waarom is het Amerikaanse Harvard een topuniversiteit? Ten dele is dat te verklaren door het academisch personeel, maar meer nog is dat door het hoge niveau van de studenten. Harvard laat enkel de allerbeste toe en is dus een universiteit voor de elite. Aan de andere kant heb je Amerikaanse universiteiten waarvan de kwaliteit laag is. In bijvoorbeeld Vlaanderen is dat volledig anders: de kwaliteit van de verschillende universiteiten ligt erg dicht bij elkaar en zal ongeveer hetzelfde zijn dan de gemiddelde kwaliteit van de Amerikaanse universiteit. Onze universiteiten zijn dus veel beter dan de slechte Amerikaanse, maar veel minder goed dan de beste Amerikaanse. Men ziet ook dat de topuniversiteiten privé-instanties zijn. Het klopt dat de sociale mobiliteit in Amerika lager ligt dan gedacht wordt van 'the land of the opportunities'. Een recente studie wijst uit dat de sociale mobiliteit in Zweden hoger ligt dan in Amerika. Maar de vraag is of dat veroorzaakt wordt door het Amerikaanse universitaire systeem. De ongelijkheid wordt waarschijnlijk al veel vroeger ingesteld: de lagere en middelbare school wordt gefinancierd door de lokale wijk waarin de school ligt. In een achtergestelde wijk krijg je hierdoor scholen die ondergefinancierd zijn met als gevolg slecht betaalde en gedemotiveerde leerkrachten die geconfronteerd worden met een sociaal achtergesteld leerlingpubliek."

Andreas TIREZ

Dit is de neerslag van een gesprek tussen Paul De Grauwe en Liberales die de professor als gast spreker uitnodigde. Meer info: **Paul De Grauwe, Waar gaat het naartoe met onze economie?**Lannoo, 2006.

Een recensie van het boek staat op www.liberales.be

Het bestuur van het LSVS in 1940. Zittend v.l.n.r.: Karel Poma, Jacques Verhé, Adelin Dewael, Lea Verkein (echtgenote Albert Maertens) en helemaal rechts Arthur Roman - Staand 1ste rij: Hilda Verkein (3de van links), Paula Sans (4de van links), Elsa Vanderpoorten (moeder van Patrick Dewael, 6de van links) - Staand 2de rij: Ganshof Van der Meersch (2de van links), Baan Van Maele (3de van links), Guy Voets (tussen Hilda Verkein en Paula Sans), Jan Lambert (links van Elsa Vanderpoorten)

LVSU-Gent nog steeds springlevend

Naar aanleiding van zijn 75-jarig bestaan publiceerde het Liberaal Vlaams Studentenverbond Gent (LVSU) een bundel onder de titel **Slaet opten trommele. Feestpublicatie 75 jaar LVSU**.

Het LVSU werd op 8 december 1930 opgericht aan de Gentse universiteit die toen net vernederlandst was. Daar bestond al een liberale studentenvereniging, de Société Générale des Etudiants Libéraux, kortweg Gé Libérale, maar in dit conservatief, Franstalig gezelschap voelden de Vlaamse studenten zich niet thuis. Daarom stichtten ze een nieuwe club. Op vijf jaar tijd kon het LVSU de Gé onttroonen als de representatieve liberale studentenorganisatie van Gent. Intussen bestaat de kring al 75 jaar.

Ups en downs

In het boek **Slaet opten trommele** brengt oud-bestuurslid Tom Claerhout een kroniek van driekwart eeuw LVSU-Gent. De rode draden die doorheen het 75-

jarig bestaan lopen, worden één voor één blootgelegd. Om de geschiedenis van de kring te reconstrueren baseerde de auteur zich op archief, foto's en nummers van het tijdschrift *Neohumanisme*. Uit de strijdpunten die in het Neo'tje aan bod kwamen, leidde hij vijf constanten af die het LVSU kenmerken: Vlaamsgezind, humanistisch, vrijzinnig, onafhankelijk en studentikoos. Die geschiedenis was overigens een opeenvolging van ups en downs. Bloeiperiodes wisselden af met inzinkingen en een moeizaam herstel. De continuïteit bleef echter steeds verzekerd en de vereniging bleef altijd een kweekvijver voor nieuw politiek talent. Claerhout schetst ook kort het verhaal van het studentenblad *Neohumanisme*.

Bijdragen van en interviews met leden van de opeenvolgende generaties brengen een getuigenis van de ideeën en waarden die het LVSU doorheen de voorbije 75 jaar uniek maakten. Aan de hand van de herinneringen van Albert Maertens, Albert Claes, Karel Poma, Roland Corluy, vader Leo en zoon Philippe De Backer, Fientje Moer-

man, Claire Tillekaerts, Erwin Devriendt, Stefaan Noreilde, Sofie Staelraeve en Mathias De Clercq herbeleefd of ontdekt u het boeiende verleden van deze springlevende studentenvereniging.

U kunt deze publicatie voor 10 euro (verzending inbegrepen) bestellen bij het Liberaal Archief, tel. 09 221 75 05 of via www.liberaalarchief.be

Voortrekkers van toen als pioniers van morgen?

Dit jaar vieren wij de 50ste verjaardag van het Verdrag van Rome, waarin de Europese Economische Gemeenschap werd opgericht. Dit verdrag werd voorafgegaan door het verdrag van 18 april 1951 tot oprichting van een Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal. In dit laatste verdrag besloten de zes oorspronkelijke lidstaten van de Unie (België, Nederland, Frankrijk, Duitsland, Luxemburg en Italië) hun belangrijkste industrieën binnen een gemeenschappelijk kader te organiseren en te beheren. Dit alles in de optiek om een herhaling van de gebeurtenissen van de Tweede Wereldoorlog te vermijden.

Het enthousiasme om economische en later ook een politieke samenwerking op Europees vlak tot stand te brengen, was decennia lang groot. De generatie politici en burgers die de horror van de Tweede Wereldoorlog gekend hebben, begrepen maar al te goed dat samenwerking en overleg binnen Europa hoe dan ook noodzakelijk was om de instellingen en industrieën van weleer opnieuw te bouwen en te voorkomen dat de verliezers van het militair conflict opnieuw zouden afglijden in totalitaire regimes, wat dan op termijn weer tot een militair conflict zou kunnen leiden.

Liberaal project

Europa is dan ook hét liberaal project bij uitstek. Met respect voor de rechten van iedere mens werd een grensoverschrijdende samenwerking op gang gezet tussen staten waarvan sommige zich in het eerste gedeelte van de 20ste eeuw totalitair of ondemocratisch hadden gedragen tegenover hun burgers. Dit gaf uiteindelijk het startschot tot een Europa dat niet alleen uit nationale staten bestond, maar ook een Europa van burgers, waarin democratie, mensenrechten alsook economische en sociale vooruitgang gemeengoed werden.

De oprichting van een Gemeenschappelijke markt in 1957 was – in vergelijking met de eeuwenlange conflicten tussen

sommige van die lidstaten – een revolutionaire gebeurtenis. Economische samenwerking tussen lidstaten en het afbouwen van de nationale grenzen en belemmeringen voor vrijhandel tussen de lidstaten was een mijlpaal naar meer stabiliteit, welvaart en vrede binnen het oude continent. Onder impuls van een laatste generatie voortrekkers, waaronder François Mitterrand, Jacques Delors en Helmut Kohl werd ook een monetaire en politieke unie in de steigers gezet. Sinds het begin van de jaren negentig stagneerde het proces van Europese integratie evenwel.

Immobilisme

Een gebrek aan politieke moed, het gebrek aan consensus over verdere hervormingen van de Europese instellingen (die sinds 1957 nauwelijks aangepast waren) en een opkomend nationalisme, leidde het afgelopen decennium tot een groot immobilisme. Met dit laatste punt komen wij dan ook bij de uitdagingen van de Unie vandaag. Het democratisch deficit van de werking van de instellingen is schrijnend. De burger voelt zich niet betrokken bij de werking van een bestuursniveau dat nochtans de krijtlijnen trekt van het concreet politiek beleid op nationaal niveau. De hervorming van de instellingen en de verhoging van het democratisch karakter van de instellingen verdienen absolute prioriteit. Daarbij kan gedacht

worden aan de rechtstreekse verkiezing van een voorzitter van de Europese Commissie, alsook aan het hervormen van het kiesstelsel voor het Europees Parlement. Wordt het niet hoog tijd dat men komaf maakt met nationale verkiezingslijsten indien men van Europese mandatarissen verwacht dat zij de belangen van alle Europeanen verdedigen?

Het gebrek aan politieke wil tot het hervormen van de instellingen mag evenwel geen excuus zijn om op andere punten geen verdere vooruitgang te boeken met een coalitie van lidstaten die bereid zijn om verder te werken aan de Europese integratie. Een sociaal Europa blijft vooralsnog uit. Een militaire samenwerking (zodat Europa eindelijk een rol van betekenis zou kunnen spelen op het internationale toneel) en een gemeenschappelijk buitenlands en defensiebeleid zullen op korte termijn niet realiseerbaar zijn indien men op de consensus van de huidige lidstaten moet wachten. Wat houdt de oude lidstaten van de Unie, zoals België, Nederland, Luxemburg, Duitsland, Italië en Frankrijk, tegen om een stap verder te zetten in het Europese integratieproject? Het voorbeeld van het Schengenverdrag, dat ook maar werd ondertekend en toegepast door een groep koplopers binnen de Unie, is het perfecte voorbeeld dat dit soort integratie met een beperkt aantal lidstaten mogelijk is.

De pioniers van de Europese Unie, diegenen die er al waren in 1957, zullen vandaag opnieuw de pioniers van morgen moeten worden. De houding van Angela Merkel op de laatste Europese top in Brussel is op dit vlak hoopgevend. Het is voor de Europese gedachte hoopvol dat de regeringsleider van één van de voortrekkers van de oude Unie opnieuw initiatief neemt. Zo worden de voortrekkers van vroeger misschien dan toch opnieuw de pioniers van morgen.

Egbert LACHAERT

Liberalen in het Interbellum

Vanaf het begin van de Eerste Wereldoorlog tot de troonsafstand van Leopold III maakte België een reeks crisissen door. De transformatie die het land in die periode onderging, is spectaculair en roept vragen op over het hoe en het waarom. Zowel de monarchie, de democratie als de economie ontsnapten niet aan die crisis. In het boek 'België, een land in crisis (1913-1950)' belichten vijf historici deze boeiende periode die beter bekend staat als het 'Interbellum'. Wij hielden het boek tegen het licht van de geschiedenis van de liberale beweging in die periode.

Het boek begint met de buitenlandse en de defensiepolitiek van België en behandelt nadien de binnenlandse politiek, de economische en sociale crisis, en de monarchie. De periode was natuurlijk het meest turbulent op militair en diplomatiek vlak. Tweemaal vielen Duitse troepen ons land binnen, tweemaal werd de Belgische neutraliteit geschonden. De Liberale Partij was een pleitbezorger van een sterk leger aan de zijde van Frankrijk.

Paul Hymans (1865-1941) was in die periode een van de toonaangevende figuren in de Liberale Partij. Deze Brusselse advocaat en hoogleraar werd een paar keer

minister. In 1914 werd hij zelfs minister van Staat. In januari 1916 nam eerste minister De Broqueville, met de steun van Koning Albert, de liberale oppositie met Hymans mee in de regering die in Le Havre verbleef.

335 dagen in de oppositie

Na de verkiezingen van 16 november 1919 werden de politieke kaarten behoorlijk dooreen geschud. In de eerste plaats verloren de katholieken voorgoed de absolute meerderheid die ze 30 jaar lang onafgebroken in handen hadden; de liberalen, die nu definitief de derde partij werden, vielen van 45 zetels terug op 34. Toch waren de liberalen onmisbaar: van de 21 jaar die het Interbellum heeft geduurd, zaten zij welgeteld slechts 335 dagen in de oppositie.

De Liberale Partij was tijdens het Interbellum een ronduit anti-Vlaamse partij (vernederlandsing universiteit Gent, taalwetten, Bormsverkiezingen). Het Liberaal Vlaams Verbond was na de oorlog moeizaam van de grond geraakt en beleed een uiterst gematigd flamingantisme, maar met de nodige twisten met de Liberale Partij. De opkomst van de Nieuwe Orde dreef Vlaamse en Franstalige liberalen wel opnieuw naar elkaar. Vanaf 1936 kreeg het LVV in de partij zelfs meer prestige door de verkiezing van Arthur Vanderpoorten tot provinciaal senator voor Antwerpen en de benoe-

ming van Julius Hoste tot minister van Onderwijs. Later werd Vanderpoorten nog minister van Openbare Werken en Binnenlandse Zaken.

Schokgolf

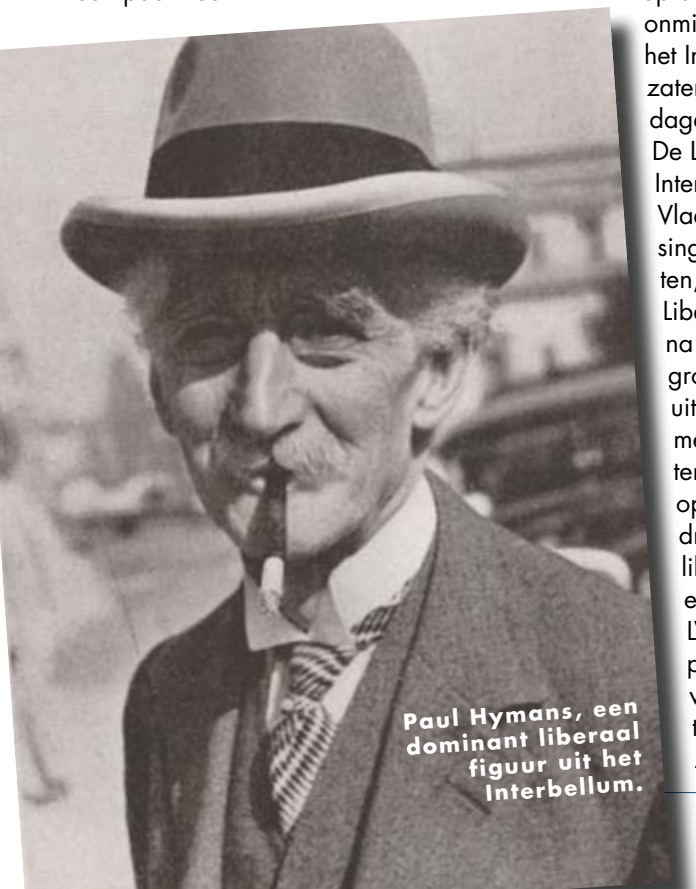
De verkiezingen van 24 mei 1936 veroorzaakten een schok. De spectaculaire opgang van het VNV en van Rex, dat op slag 21 kamerzetels - nauwelijks 3 minder dan de liberalen - behaalde, was een teken aan de wand: liberalen en katholieken beschikten voor het eerst sinds 1919 niet meer over een parlementaire meerderheid. De liberalen voerden zwaar campagne tegen Rex en zijn leider Léon Degrelle. Met de verkiezingen van 2 april 1939 was het met Rex echter voorbij; de partij viel van 23 zetels terug op 4. De liberalen wonnen 10 zetels bij, waarvan slechts één in Vlaanderen.

De koningskwestie en de troonsafstand van Leopold III die eruit voortvloeide, is aan het einde van deze periode de afrekening van de politieke wereld met een vorst die autoriteit boven de parlementaire democratie verkoos, zo stellen de auteurs. Als opperbevelhebber van het leger wou Leopold in mei 1940 in België blijven. De ministers Pierlot, Spaak, Denis en Vanderpoorten (Arthur) deden alle moeite van de wereld om de koning te overtuigen het land te verlaten. Tijdens de koningskwestie keerde de meerderheid van de liberalen zich tegen Leopold. Met de steun van een minderheid van de liberalen kwam er toch een volksraadpleging. Als Leopold toch naar België wil terugkeren, nemen de liberalen ontslag uit de regering. Het gevolg is gekend: de koning komt toch terug, er breekt oproer in het land uit en op 17 juli 1951 legt Boudewijn de eed af als koning.

Bert CORNELIS

**Mark Van Den Wijngaert, e.a.,
België, een land in crisis
(1913-1950).**

Uitg. Standaard Uitgeverij, 2006.

Paul Hymans, een dominant liberaal figuur uit het Interbellum.

Ingrid Vander Veken (° 1948), ex-journaliste van De Nieuwe Gazet-Het Laatste Nieuws is met 'Dubbelspoor' aan haar derde roman toe. Zes personages zijn in een bizar tijdsbestek en een bijzondere situatie wanhopig op zoek naar genegenheid en/of liefde.

Dubbelspoor

In deze roman over 'ongeschreven wetten van het toeval' maken we in het eerste hoofdstuk (Het vertrek) in het stationsbuffet kennis met zes personages die zich elk op hun manier klaarmaken om de trein te nemen. In eerste instantie de tobberige oma Ada, die als 'rechtvaardige ouder' evenveel wil houden van haar twee dochters Lies en Tine, maar daar schijnbaar niet in slaagt. Dan is er Vladimir 't Jonk, een schrijver met een writer's block die zich 'laaft aan gebaren en gesprekken' van andere wachtende buffetzaalbezoekers. Verder op het perron heb je de kleurrijke Fleur De Maeyer (die kleuradvies geeft!), duidelijk een new age-figuur, die een alternatief wil bieden voor het rationalistische en materialistische mens- en wereldbeeld. Bij het opstappen wordt Fleur gehinderd door Maarten Dewash ('donkerblauw pak, bruinlederen diplomatenkoffer in de hand, beige regenjas over de arm, keurig en efficiënt, maar ook drammerig, altijd gehaast, altijd op weg naar belangrijkheid'), een uitgeran-geerde politicus, een krokodil van de oude politieke cultuur

Brutaal meisje

Naomi is het vijfde personage: een fragiel maar brutaal kraakpandmeisje dat de finale van een showbizztalentenjacht wil halen. Tenslotte heb je de treinbegeleider Felix Vandervelden, de diligente, dienstvaardige ambtenaar van de Nationale Spoorwegen die 'de mensen vrijheid geeft' maar niet met zich laat sollen, omdat 'vrijheid bij orde, regels en discipline begint. Hoe hij zich ook inspannt, niet iedereen begrijpt hem: 'Treinen heb je in de hand, maar mensen niet'.

Na dit schitterende kennismakingshoofdstuk van 42 pagina's wordt de treinrit van deze zes mensen minutieus beschreven. De hoofdstukken zijn ingedeeld in tijdstippen van die treinrit, te beginnen met '13.10 uur', de treinbegeleider doet zijn ronde, verwijst Naomi van eerste naar tweedeklas. In het derde hoofdstuk ('13.30 uur') blijft de trein midden in een wei stilstaan wegens bomalarm. De personages beginnen met elkaar te praten, eerst over banale dingen, nadien, in de volgende hoofdstukken ('15.30 uur') ('16.40 uur') ('17.55 uur') vernemen we steeds meer over de leefwereld van de zes personages, hun teleurstellingen, de kleine en grote dromen uit hun leven, hun innerlijke beweegredenen, en als klap op de vuurpeil een zelfmoordpoging. In het laatste hoofdstuk ('De aankomst') rijden de treinen weer.

Sprankelend filmisch

Ingrid Vander Veken schrijft sprankelend, filmisch volgt zij de personages en de flashbacks uit hun leven. Met kennis van zaken en knappe stijlwendungen infiltreert zij in de uiteenlopende handel en wandel van de zes protagonisten, een staalkaart van onze samenleving. Ons bekoorde het meest de figuur van de politicus Maarten met realistische verwijzingen naar de hedendaagse Vlaamse politieke actualiteit. Vander Veken als manifeste treinreiziger toont aardig wat sympathie en respect voor Felix, de 'kaartjesknipper', die dagelijks allerlei zwijnerij over zich heen krijgt maar in de ogen van de schrijfster een mieterse figuur is die het moeilijk heeft. De schrijfster herken je verder in figuren als Vladimir ('stations zijn mest – in elk geval voor iemand zoals hij') en oma Ada. Het gevaar dat zij als vrouw met enige meligheid Ada zou

tekenen valt slechts sporadisch op ('Elke tien jaar krijgen vrouwen een nieuwe dosis rimpels, heeft ze ooit gelezen'... 'Weer thuis installeert ze zich in een fauteuil, met rozenbottelthee en amandelkoekjes'). Vreemd genoeg heb ik vaak moeten denken aan de novelle 'De trein der traagheid' van Johan Daisne, over het onbegrip en de incommunicabiliteit onder de mensen. Maar in de plaats van een treinongeval een vastzitten op een trein wegens een bomalarm. Uiteraard ook minder spiritualistischer maar toch ook met een aantal bedenkingen over de noodzakelijkheid van echt contact tussen de mensen, over de ware bestemming. Hoe ook, zinnen en bepaalde beelden blijven onwillekeurig hangen. Met haar derde roman gaat Vander Veken - na 'Papavers' (1997), het diepgaand verhaal van de relatie van een vrouw en haar schizofrene stiefzoon en 'Nieuwe Mannen, Nieuwe Vrouwen' (2004), over de ingewikkelde betrekkingen tussen de seksen (tegen de achtergrond van de mediawereld) en waarin zij afrekent met de absurditeiten in lifestylemagazines – verder op haar elan van filmisch schrijven, met korte, heldere en strakke zinnen en haar afkeer van bombast.

John RIJPENS

Ingrid Vander Veken, *Dubbelspoor*. Uitg. Meulenhoff/Manteau, 2007; 302 pagina's; 19,95 euro.

De comeback van het paternalisme

Wouter Beke, de ondervoorzitter van de CD&V, stelde zijn boek 'De mythe van de vrije wil' voor. De auteur stelt het voor als een Pleidooi voor een menselijke vrijheid, maar wie het leest begrijpt dat het vooral een aanval is op de uitgangspunten van de moderniteit. 'Een grote groep van mensen voelt zich pas echt vrij wanneer anderen voor hen keuzes maken en wanneer zij bepaalde gedragspatronen gewoon kunnen overnemen', zo schrijft hij.

Wat betekent dit? Het lijkt wel een terugkeer naar de tijd waarin mensen 'geleid' werden door gezagsdragers die in de plaats van anderen beslisten wat goed en slecht was. De tijd waarin mijnheer de pastoor en mijnheer de baron het voor het zeggen hadden en de 'domme' mensen onder de knoet hielden. De tijd van de belerende vinger, van de hogere wijsheid als richtinggever, van het moreel absolute. De tijd van het paternalisme.

Tegen individualisme

De auteur keert zich tegen het individualisme dat zou zorgen voor ontworteling en een verlies van binding met de eigen gemeenschap. Het is een bizarre redenering want tal van mensen hebben in de loop van de geschiedenis net gevochten om uit de wurggreep van de groep te geraken. Iedereen kent wel gevallen van mensen – vooral vrouwen – die in het verleden het slachtoffer waren van huiselijk geweld, de wetten van de natuur (ongewild kinderen krijgen) en de kerk die vrouwen als minderwaardig beschouwde. Wouter Beke suggereert dat het vroeger zoveel beter was, maar was dat wel zo? Waren mensen vroeger zoveel gelukkiger? Het antwoord is negatief, zeker voor vrouwen die in een onderdanige positie stonden tegenover hun mannen (en de kerk) en die beschouwd werden

als minderwaardige wezens. Net de door de auteur zo verfoeide beweging rond mei-68 bracht hierin verandering. Het uitgangspunt van het individualisme is juist de erkenning van het bestaansrecht van de ander. Het vormt juist de voorwaarde tot het anders kunnen zijn.

Wouter Beke heeft een nostalgie naar de verzuiling. 'Sommigen denken met weemoed terug aan de tijd van de verzuiling, de tijd van een zekere maatschappelijke ordening, de nestwarmte van de groep die elkeen begeleidde van de wieg tot het graf', zo schrijft hij. Dit is een duidelijke uiting naar een nieuwe vorm van paternalisme. Het toont aan dat de auteur geen vertrouwen heeft in de mens en hem opnieuw aan de ketting wil leggen van de loyaliteit aan de groep of gemeenschap waarin hij geboren werd. Daarmee onderschat de auteur de wil van elke mens om iets van zijn of haar leven te maken.

De mens is geen groepsdier zonder eigen wil. De mens vormt een uniek wezen en heeft een mozaïek aan identiteiten. Het herleiden van de mens tot één groep is een aanslag op de individuele vrijheid.

Cultuur en omgeving bepalen de setting, de mens het verhaal. Niet je afkomst is determinerend, wel de keuzes die je maakt.

Primaat van de politiek

Steeds opnieuw verwijst de auteur naar het belang van het middenveld en dat klopt ook. Ook liberalen beschouwen het middenveld als een emanciperend platform waar mensen hun gezamenlijke belangen kunnen verdedigen. Het recht van vereniging is een liberaal beginsel. Het primaat van de politiek moet echter steeds centraal staan. Het zijn niet de drukingsgroepen die moeten beslissen over onze toekomst maar de verkozenen van het volk.

'Religie pacificeert', zo schrijft Wouter Beke, en hij ziet het geloof als een uitsluitend positief gegeven. De realiteit is dat we nog nooit zoveel samenlevingsproblemen hebben gekend door religies. Godsdiensten inspireren niet alleen tot het goede, maar zorgen ook voor dwang, onderwerping en afkeer voor andere religies of ongelooft. Net daarom pleiten liberalen voor een neutrale staat en vertegenwoordigers van de overheid die zich onthouden van opvallende religieuze symbolen. Religie kan bijdragen tot een positieve morele instelling, maar net zozeer tot het tegendeel. Alleen de aanvaarding van de gelijkwaardigheid van elk individu, de vrijheid van meningsuiting en de rechtsstaat, kunnen leiden tot een harmonieus samenleven van mensen met een verschillende cultuur en religie. De essentie is immers wederzijds respect, zoals de auteur regelmatig stelt, niet het overwicht van deze of gene geloofsovertuiging.